

Amir Guilboa o els esbarzers del somni

Maria Esperança Barjau i Eduard Feliu

L'objectiu primordial d'aquest article és de presentar l'obra poètica d'Amir Guilboa, un dels autors més importants de la literatura hebrea contemporània, acompanyant-la amb una selecció de poemes traduïts al català.

Amir Guilboa nasqué l'any 1917 a Radzivilow (regió històrica ucraïnesa de Volínia), on va transcórrer la seva infantesa com la de qualsevol altre nen jueu de l'època. Estudià a l'escola religiosa i aprengué la llengua hebrea, amb alguns companys, rebent lliçons particulars d'un rabí. Ja de ben jovenet, doncs, el seu esperit s'amarà dels costums i de les tradicions jueus, i del coneixement de l'antiga i nova llengua hebrea. De 1932 a 1937 es dedicà a diverses feines (en una serradora i en un molí de farina, entre moltes altres coses), tot continuant els estudis i participant de manera activa en diferents grups de pioners (*halusim*) que es preparaven, moguts per l'ideal sionista, per immigrar a la terra d'Israel.

Ja en aquella època es despertà la seva vocació per l'escriptura, especialment per la poesia, que el va dur a publicar alguns treballs primerencs en els diaris que es publicaven aleshores en hebreu i en jídix.

Esperonat, doncs, pel desig de trepitjar la terra dels avantpassats, cap a la fi de 1937 es decidí a traslladar-s'hi en un vaixell il·legal (era l'època del mandat britànic) que salpava del Pireu. Assumí tots els riscos que això comportava en aquells moments, però la sort li somrigué i aconseguí d'arribar a la terra d'Israel i esdevenir ben aviat membre del quibutz Guivat ha-Sheloshà. Posteriorment, visqué en diversos llocs, fent de tot en l'agricultura, la construcció de carreteres, el poliment de diamants, etc.

En esclatar la Segona Guerra Mundial, Guilboa vivia a Petah Tiqvà. El 1942 es va enrolar a l'exèrcit britànic i participà en la campanya del nord d'Àfrica; després passà a la Brigada Jueva i lluità a Itàlia. Treballà també en el trasllat dels supervivents dels camps d'extermini d'Àustria i Alemanya cap a Israel a través d'Itàlia. Tota la seva família morí en l'Holocaust. Després de la guerra va ser durant vint anys membre de l'editorial Masada a Tel Aviv, on morí el 2 de setembre de 1984.

El primer poema escrit per Amir Guilboa fou publicat l'any 1941 a les pàgi-

nes literàries d'una revista dirigida per Abraham Shlonsky. És, doncs, a partir d'aquest moment que entra a formar part de la literatura hebrea.

El 1949 aparegué el llibre *Set dominis* (שבוע רשויות), publicat per l'editorial Sifriat Poalim. *Set dominis* conté poemes escrits entre 1941 i 1949, molts dels quals reflecteixen les circumstàncies de les guerres en què el poeta participà activament. Poesia d'actualitats, on l'èpica de la vida, amb els seus problemes socials i nacionals, s'acolorix a vegades amb tocs d'un veritable lirisme, tot i que l'esperança no aconsegueix mai de dissimular la por. L'espontaneïtat de l'expressió, la singularitat de la simbologia, l'allunyament de les formes perfectes d'alguns dels poetes que dominaven el panorama literari d'aquella època (com ara Abraham Shlonsky, Natan Alterman o Lea Goldberg) li valgueren crítiques acerbes. Emprava formes estròfiques que semblaven desballestades. Gosava abraçar diversos mons indiscriminadament: hi entrellaçava l'exili passat i la realitat present en terra d'Israel tot lliurant-se a inquisicions massa existencials per a molts dels crítics d'aquells moments.

Un nou llibre d'Amir Guilboa fou publicat l'any 1953 per l'editorial Hakibbutz Hameuchad sota el títol de *Cançons de matinada* (שירים בבוקר בבוקר), que conté poesies escrites entre 1950 i 1953. És considerada una de les millors obres de Guilboa. Representa el despertar d'un malson. El poeta ja veu la infantesa i la guerra en la distància, però no pas tallades del present, tanmateix. L'home d'avui és el noi d'ahir. Els camins de la història menen a un present ben real (i aviat ben conflictiu). L'expressió patriòtica és més aviat continguda. Reconeix implícitament que hi ha una frontera entre la veritat col·lectiva i la visió personal. Les històries bíbliques, però, li serveixen encara per afaïonar i expressar el seu jo.

Set dominis i *Cançons de matinada* aparegueren plegats l'any 1963 en un volum intítulat *Blaus i roigs* (כחולים ואדומים), publicat per Am Oved. En aquest volum, que li valgué el Premi Ussishkin, Guilboa afegí un petit recull de poemes esparsos sota el nom de *Tres tornades* (שלושה שירים חוזרים), que té lligams molt estrets amb els seus llibres anteriors, dels quals és una continuació tant en l'estil com en els motius.

L'any 1968 aparegué l'obra *Volia escriure llavis de dorments* (רציתי לכתוב שפתי ישנים), que va guanyar el Premi Brenner dos anys després. Aquest llibre agafà per sorpresa crítics i lectors, que ja es pensaven haver trobat la clau que obria la poesia d'Amir Guilboa. Aquest llibre, escrit del gener de 1966 al març de 1968, expressa en bona part l'atmosfera depressiva i temerosa que precedí la guerra dels sis dies (1967). La foscor sobtada que s'abat sobre el poeta l'obliga a passar comptes i a repensar actituds. El somni mostra esquerdes. S'abandona a una situació que no té alternativa. Enregistra, però, el pas d'aquests moments; cospa les coses que són en el moment que sembla que deixen

de ser. De fet, per a Guilboa, la poesia fou sempre un intent d'aturar l'instant que fuig.

T'aviaré, gasela (אייִלה אשֵׁלח אֹתֶךָ), publicat per Hakibbutz Hameuchad el 1972, aplega alguns poemes que solen ser considerats respostes poètiques a la guerra dels sis dies. Malgrat el fatalisme que molts moments poètics d'Amir Guilboa traspuen, aquí l'expressió lírica s'apuntala en imatges de la natura que li serveixen per dir també la meravella que el fet de ser viu li produeix. El sentiment de la por i de l'aïllament és, tanmateix, obsessiu. La desorientació és fa palesa, car la realitat ha esdevingut confusa i allunyada del que hom havia gosat esperar. Déu i els seus herois, cantats en anteriors, i ara quasi vells, poemes, s'han fet fonedissos.

Com el senyal d'una cremada (כַּמְכוּוֹת הַיֶּכֶר) és un grup de tres poemes que foren publicats a la revista *Moznàyim* l'any 1974.

Al llarg de la seva vida, Amir Guilboa fou guardonat amb els premis literaris més prestigiosos de la literatura hebrea. Als damunt esmentats, cal afegir-hi el Premi Bialik (1971), el Premi Chomsky (1977), el Premi Jacob Fichman (1980), i com a coronament de tota una vida dedicada a les lletres hebrees, l'important i definitiu Premi Israel (1982).

Un any després del seu traspàs, l'editorial Hakibbutz Hameuchad publicà una obra pòstuma d'Amir Guilboa, *Tot s'hi val* (הַכֵּל הוֹלֵךְ), escrita durant el seu darrer any de vida en un intent de traspasar el límit que un cor vacil·lant li imposava. T. Carmi, gran amic de Guilboa i distingit poeta, ajudà a preparar aquesta publicació d'acord amb les instruccions que li deixà l'autor. En aquest llibre els dolors de l'adult es barregen amb l'embadaliment de l'infant. L'acostament d'«aquella hora de temença» simplifica les coses qui-sap-lo. El plany per les gestes collectives i les visions bastantment apocalíptiques desapareixen. La vida que s'esmuny acapara tota l'atenció. De fet, el sentiment de la mort el trobem al llarg de tota l'obra de Guilboa, la qual reflecteix la tensió entre la vitalitat positiva del poeta i les dificultats d'una vida plena de circumstàncies negatives.

Selecció de poemes d'Amir Guilboa *

שבוע רשויות / Set dominis

[1941-1949]

*

Més gran que la poesia? Veure i viure,
afuar-se vers la incerta llunyania,
cloure amb un punt la decisió ben lliure
de la voluntat i saber que res no t'angunia.

La feblesa, en canvi, ve del cor, que es deleix
per veure escrit el poema que el punyia.
L'audàcia és de la mà, que sofreix
d'escriure només un borrall del dol que l'afligia.

Corall vermell

Recordes la morera? Com ens amoixava
el verd poderós de les fulles,
i la brillantor del fruit
enfortia el nostre delit.
Sang tardana –de tant dur-la havia madurat–
degotava damunt l'herba sota cada morera.
Un amagatall! Reia el nostre cor
en veure'l al primer desig, abans del foc,
amb rialles clarament rebels!

Recordes com anàvem, petits, pels viaranys
d'un divendres jove encara
veient birbillejar l'argent gris
dels peixos dins un riu d'on mai no els trèiem...?

* Traduïts per Eduard Felíu.

Potser ja no recordes, tampoc tu,
 si les noies del poble tornaven llavors
 del molí o de les messes. I com en rossolar
 cap al rentador reien i ens feien enrojolar
 amb la blancor
 dels pits turgents.
 I com s'encenien els nostres ulls
 al primer crit d'un zíngar
 que sorgia, com d'unes entranyes,
 d'enmig dels blats...
 Argelagues i cards flairaven abundosos i amesurats.
 Tot de quitxalla zíngara
 sucava pa en sal.
 Un poltre esternudava, guspirejaven al seu voltant
 voladúries de boll.
 (Quin goig per als nostres ulls! Que el nom
 de qui fa baixar el pa del cel
 sigui, en la llibertat, beneït eternament!)
 Després algú feia sonar el corn.
 No era fosc encara; la nit trigava.
 Que en són, de belles, les tendes...! Els esbarzers
 amortaven llengües ardents
 i daven recer d'ombra plaent a la partera.

La nit del poble

Nit plena i flairoso. Una pregària arqueja els núvols
 i fa més espessa la nit.
 Anem pels camins amb defici, llàgrimes i pluja són tot u.
 Ah, nit del poble! El cor obert regalima consol,
 la tempesta s'hi congria
 bo i dient la bona nova en xiuxiueig.

Se'ns va eixamplar el cor fins als seus límits
 i s'aturà per no esclatar i morir.
 Era poc. I era molt.
 Els vells profetitzaven pels cantons.

Nit blava. Nit blanca.
 Nit que crida el dia que vingui per sempre més.
 Ja és al cim de la muntanya, ja traspunta pels turons.
 És el darrer de la fugida.
 Paraula proclamada no mor.

Agafaren un gran sol
 i el fermaren
 amb el fil d'or que entrelligava
 els desigs de les generacions,
 i l'arrossegaren
 al bell mig de la plaça.

Vida de multitud, de gernació
 en la nit del poble.
 El flamareig dels ulls esvaeix la fosca
 en la nit del poble.
 Doll de meravelles acomplertes
 en la nit del poble.

El vent de l'est passà damunt el poble
 i les veus de l'alba respongueren:
 la vostra vida neix de la sang!
 la vostra vida neix de la sang!

שירים בבוקר / Cançons de matinada [1950-1953]

Foscor

Vaig allargar les mans a la foscor.
 I els dits cercaren la llum
 tremolant de por de la incertesa.

Els vaig replegar palmell endins
i grinyolaren càlidament
com el cadell aferrat al mugró de la gossa,
fruit d'una infinita seguretat
a redós del puny ben clos.

Després, apuntà l'alba.

Llavors de plom

Un teulat gris.
Atalussat
Les bales hi rodolen.
com llegums.
Arrambats a la paret
el meu pare i Josuè,
el meu germà,
emparant-me:
mur, escut.

Un sol poderós
crema aturat.
Ferm. Silenciós com un brau.
Il·luminant tota l'amplària
del migdia,
de les pereres a la tanca
de l'atzeroler.

El pou:
matriu oberta
que engloteix llavors de plom.
De bon matí
m'esquitllo a veure
com hi neixen,
al fons,
les estrelles:
punts d'argent.

Les cares del pare i de Josuè,
 el meu germà,
 són molt distants:
 estàtues que tenen mil anys i més.

Ho he vist clar al cap dels anys
 als jardins de les ciutats
 i als museus.

Al lluny retrunyien els canons

El soterrani era humit i profund.
 De gent, n'hi havia un munt.
 La mainada xislava esfereïda.
 Un vell cridava, amb veu enfurida,
 que Déu en prendria venjança.

Després silenci
 com als llibres o a la vida.
 Al lluny retrunyien els canons.
 Algú deia que la ciutat ja era destruïda.
 Un munt de cendres per tots cantons.

Hi hagué una estona de quietud.
 De sobte una dona, astorada,
 digué que hi havia un mort just a l'entrada.
 Un ganivet tallà en l'aire un bocí d'aquells dolors.

Algú gosà obrir la porta:
 el mort era un gos.

Tothom respirà alleujat.
 Jo m'havia ennuegat.
 i les llàgrimes rodolaven
 espelma avall.

Però el meu germà callava

El meu germà tornà del front
vestit de gris.
I jo, de por que el somni no fos una il·lusió,
vaig començar a comptar-li les ferides.
Però el meu germà callava.

Llavors, escorcollant-li les butxaques del capot
vaig trobar-hi una bena tacada
i una postal rebregada amb el nom d'una noia
sota un camp de roselles.
Però el meu germà callava.
Després vaig obrir el bossot
i en vaig treure record rere record.
Visca! El meu germà és un heroi,
he trobat les medalles!
Visca! El meu germà és un heroi!
Diré amb orgull el teu nom.
Però el meu germà callava.
El meu germà callava.

I de terra estant la seva sang clamava.

Isaac

El sol sortí dejorn a donar un tomb pel bosc
amb mi i el pare.
La meva dreta agafada a la seva esquerra.

Llampega el ganivet entre els arbres.
M'atmoreix la por dels meus ulls
quan vegin la sang damunt les fulles.

Pare, pare, cuita a salvar Isaac,
que no falti ningú a l'hora de dinar.

Sóc jo, fill, qui és degollat,
 és meva la sang que ja taca les fulles.
 La veu del pare s'estroncà.
 I empallidí.

Jo volia cridar lluitant per no creure,
 i amb ulls esbatanats,
 em vaig despertar.

La meva dreta
 havia perdut la sang.

Saül

Saül! Saül!
 No estic segur si fou la vergonya
 o la por de veure un cap lluny del seu cos...
 que em féu girar la cara
 en passar davant els murs
 de Bet-Shean.

Veient que l'escuder es resistia
 a donar-te l'espasa que li havies demanat
 vaig restar sense alè
 i la sang em borbollava al cor.
 No sé pas, em pots ben creure,
 què hauria fet jo en el seu lloc.

Car tu ets el rei.
 I és motiu d'honor complir els teus manaments.

No sé pas què hauria fet jo en el seu lloc.

Vine, Saül, vine!
 El poble d'Israel habita a Bet-Shean.

Setge

Alcen la mà els uns contra els altres,
 s'esfondren els murs.
 La petita Dàlia s'enfuig
 tota sola
 sense plors.
 Qui és aquest que crida
 ulls fits al sol?
 Ai, les conques abrusades
 ja no tenen ulls!
 Jeremies, Jeremies, agafa el que he guardat,
 la pistola.
 Una bala
 al cor de Nabucodonosor
 serà tingut per Déu
 a lloança.

Vora els rius de Babilònia

Vam penjar les lires als salzes. Vull dir les dels grans.
 La meva era petita i vaig poder-la amagar sota l'abric.
 A l'altra banda del riu els vencedors encenien focs
 i guimbaven folls d'alegria.
 Vesprejava lentament. Els grans seien i ploraven.
 Enfront: un gran foc.
 Els guardes que ens vigilaven no ballaven, ens escarnien
 impacients i desfermats,
 estrafent, embarbussats, la nostra llengua.

Els grans escoltaven i es miraven les lires. S'omplien de llàgrimes
 els rius.

I jo cridava de pena: De què us burleu, bèsties
 feres, de què feu befa amb el vostre xampurreig?
 Quina llengua és com la nostra sonora i acolorida, ampla i pregona?

Però ells esclafien la rialla i badaven la boca cap a mi.
 Em començaven a perseguir, embardissats en la foscor.

Jo m'aturava a descansar un moment
i a puntejar breument la lira
mentre ells s'inflaven com bots i lluien com llautó.

Cançó del blau i del roig

Caminaves com si fos damunt la neu. Caminaves damunt la neu.
Et saltaven al damunt els óssos. L'ós. L'óssa. L'osset.
I fugies a corre-cuita tot pensant: ara cauré.
Tenies als ulls la por de milers d'anys.

Però ara ets aquí. Han passat els anys. Han passat.
Els bells óssos ja no hi són. No hi són. Tornaran?
Aquesta nit s'han trencat les branques dels pins del nostre jardí.
I els arbres han degotat llàgrimes i sang.

Les coses són així. Som joves.
Però el nostre record té milers d'anys.
Guaita com les imatges s'arregleren
davant la finestra. I cap no és lluny. Cap no és a prop.

Per camí que era record

Per camí sorrenc
batut pel vent
daurat pel sol
amagat en el record de les generacions
entre les quals jo vivia
he trobat avui antigues coneixences
que en silenci m'han mirat als ulls
amb esguard d'infant
girat cap al qui l'ha engendrat
i han passat de llarg
duent sota l'aixella
un llibre
on potser hi havia escrit
la conclusió d'un pensament.

O les imatges d'una il·lusió.
 O les lleis de la construcció.
 O l'enrunament dels murs
 que clouen i separen.
 O les xifres i els càlculs
 amb què es fan els explosius.
 O la descripció de coses
 en llengua transparent
 i freda com miralls.
 O el reflex d'un cant
 en una vall regalimant
 amb mots
 –cristalls de gebre i escalfor–
 que tremolen constantment.

Camí sorrenc
 daurat pel sol
 amagat en el record de les generacions
 entre les quals vivia
 per on caminaré per sempre més
 antic i nou, i engendrador.

Vespre tempestuós

El sol tenyeix de rosa les façanes
 amb llum de somris d'infant
 de banderes de joventut
 d'anunci festiu
 a la claror de poques veus
 dins la nuvolada de silenci opressiu
 que precedeix l'esclat del llampec.

*

Vaig sentir el plor del nadó
 al pit de la mare
 i a la tornada el plor de la mare
 damunt l'infantó.

Voler saber què passava
 hauria estat en va,
 no calia pas preguntar
 qui la turmentava
 car tot això passava
 en la terra on el plor
 és el cant de cada dia
 que entre mare i fill no destria.

En tenebres

Si m'ensenyen una pedra
 i dic pedra, diuen pedra.
 Si m'ensenyen un arbre
 i dic arbre, diuen arbre.
 Si m'ensenyen sang
 i dic sang, diuen pintura.
 Si m'ensenyen sang
 i dic sang, diuen pintura.

He aconseguit els mots més simples

Què hi fa que algú em digui: Agafa la lira.
 Toca alguna cosa. Lira mentida.
 Cordes parany. Es pot anar més amunt del goig.
 Més avall del plany. No em deixis marxar, dona.
 Les teves rústegues paraules m'han embriagat.
 Rústegues paraules. Espigues del camp.
 Fixa't que planes han restat les teves paraules
 damunt les meves posts.

He aconseguit els mots més simples. Beneïdes posts!

Cançó de matinada

De sobte et llesves al matí
 i sents que som una nació, i comences a caminar
 i a saludar tothom que trobes pel camí.
 Pugen dretes davant teu les gramínies que hi ha

a les esquerdes de la vorera
i et perfuma el cap
la flor del rosarièr.

Cau rosada i els raigs del sol
embanyen les muntanyes: tàlem
per a les teves esposalles.
I tu, de les muntanyes estant,
rius l'heroisme de les generacions
i les guerres ajupen confoses el cap
a honor dels mil anys passats en amagatall.
Mil anys joves davant teu
com la frescor d'un rierol.
Com la cançó d'un pastor.
Com un plançó.

De sobte et lledes al matí
i sents que som una nació, i comences a caminar.
Veus que torna la primavera
com l'arbre que reverdeix
passada la tardor.

שלושה שירים חוזרים / Tres tornades

[1963]

El rostre de Josuè

Josuè em mira de dalt estant. Amb cara
d'or batut. Somni glaçat. Momificat.
El mar, als meus peus, bat eternitats contra l'arenys.
Estic malalt d'aquest plany. Em sento morir.
Cal, però, que esperi viu
constantment, sense fi.
El meu germà treu el cap dalt al núvol
per mostrar les meves petjades damunt la sorra molla.

El mar fa i desfà. Fa i desfà.
 Lluites primordials que segueixen una llei.
 Jo. Al vent. Diferent. Fujo. Ben lluny.
 També Josuè descansa ara de tantes guerres.
 Ell, que deixà un país en herència al seu poble,
 no es cavà ni tan sols una fossa
 a les muntanyes d'Efraïm.
 Per això surt cada nit
 a donar un tomb pel cel.
 I jo estic malalt. Em sento morir
 descalç damunt la sorra freda com la lluna
 ran de mar.
 Bramula dins meu bramula una fi
 que bat la mort als meus peus
 onada rere onada.

Que sigui per damunt de molts vivents
 enaltit i magnificat.

רציתי לכתוב שפתי ישנים / Volia escriure llavis de dorments
 [1968]

*

Agafaré el somni per una punta ben fort.
 I no deixaré que traspassi els llavis.
 Ni que creixi el seu record.
 Podria encara emmalaltir.
 Ah, filla de Jerusalem.

Als embullats esbarzers del son
 he oblidat la glòria d'aquell que mai no havia de fallir.
 Ho sabia de sempre. Com el senyal d'una cremada.
 Fins el dia que em vaig llevar
 com si haguessin passat setanta anys.

No podem fer parlar llavis de dorments.
Els anys omplen tota copa de maledicció.
Damunt la taula encara hi ha un got de somnis que fumegen
però abans de gaire, ai dels meus ulls,
ja no el veuré.

*

Fins fa poc hi havia por
ara la por és una antiga coneixença
parent de pròpia iniciativa
per a un temps en què de nou m'expliquen a cau d'orella
llunyanes llegendes. Fa estrany
de veure l'aspecte que té, més passada
que un record perdut. Ja no juga
a fer por. Plena de seny
ha llucat de seguida els meus fruits boixats
i ara hi fa estada

i exigeix de compartir el llit amb mi.

*

Prego amb el cor
esquinçat devocionari on manquen mots que veig
que voletegen des de fa molt de temps voletegen
cercant un lloc on posar el peu
com els puc oferir remei amb el cor
del meu devocionari rosegat dels marges
gastat i nu.

*

Poso la ploma damunt el paper
com qui s'apunta una pistola al cap
d'un tret suprimiré els dies i les nits.
M'enganyo. No puc tirar contra tots els moments que hi ha hagut
potser només contra aquest únic moment però els altres
vindran després corrent sense parar
i sense mi.

Per qui és un consol que l'espai buit
sigui eternitat.

*

La primera ratlla que et colpeix
i et deixa atordit pots escriure-la amb força
atordit no recordar-ho tot i córrer
desbridat escabellat mal engiponat
per damunt de les ratlles les ratlles
que et veuen esbalaït home
que no és dels homes i arribar d'una manera o altra
camatrencat i desnucat
vora clots que et mostren vides senceres
esmicolades al caire d'un
caos genesíac

tot el que no és dit és dit entre línies.

*

Qui féu cada cosa al seu temps. Jo
ni fora de temps. Present passat és tot u
en un batre d'instant que fugen

fugen amb mi tanmateix
les muntanyes més altes.

*

Volia escriure llavis de dorments
però estaven tots massa adormits
ningú no sentiria el meu cor que vetlla
m'he estremit de por
i he deixat caure esllanguits els braços.

*

Els qui saben què hi ha dalt al cel
 no ho volen dir
 només fan que somiar visions i escoltar veus
 en soterranis pregons
 que s'emporten arreu
 i quan es deixen veure enmig dels homes
 ningú no hi para esment
 només els cecs els demanen ajut
 per traspasar el carrer
 només els sords glateixen per veure als seus llavis
 l'hora exacta que és
 la quitxalla en canvi no els demana ni n'espera res
 sinó que els miren i miren més enllà
 i ells somien visions, escolten veus
 i recorden dia rere dia
 la meravella que mai no revelen

 però que sempre volen revelar.

*

Sabia en ple somni que el somni aquell
 no s'esvairia com un somni qualsevol.
 Sabia en ple somni que milers somiaven amb mi.
 Em vaig despertar. Les dotze de la nit.
 Qui il·lumina la foscor de la nit com si fos de dia?
 El sol s'atura a la finestra en somni
 com el dia de Gabaon del qual faig memòria.
 Ja s'acosta la nit que és dia i no pas nit.
 El dia perdurable ve al mig de la nit.

I el sol mai més no s'hi pondrà.
 El matí es fa enlluernador. Em desperto.
 Davant meu: Jerusalem.
 La veig, la veig, amb milers d'ulls.

Hi ha hagut mai res de semblant
 un somni somiat alhora
 en els ulls de milers de somiadors.

איילה אשלח אותך / T'aviaré, gasela

[1972]

*

T'aviaré, gasela, enmig dels llops que no són al bosc
sinó a ciutat damunt les voreres fuig-ne amb l'esverament
als teus ulls bonics em tindran enveja que et vegi com
t'esquitlles esporuguida i el teu bleix

t'envio a tu al fort del combat
la guerra ja no és per mi

el meu cor et veu sagnant i vagant al rompent de l'alba.

*

Vaig mirar enfora. Estanys d'aigua.
Faixes de llim entre els estanys
on brosten tiges de mans
sense cap veu
peixos llençats sobre els marges
ulls que han restat enrera
i em miren encara de l'aigua estant
fujo esverat a cuita-corrents

fuig la terra sota meu la veu
se'm reclou a la gola entre aigua i aigua.

*

Collir estels, fruits d'un esbarzer, de nit
dins la fosca, el vellut, l'hora de l'home sol
que respira dolçament, a l'escalf d'una solitud
compassiva, oblidada del brogit, mormolada
pel silenci, assaonant un secret que es va formant,
i avançar caminant com un gat,
sabent que l'eternal quietud
arrabassa una part de vida inseparable,

una part de vitualla divina per al camí
 entre ésser i ésser, entre no-res i no-res,
 i jeure embolcallat damunt la terra, olorant la pols,
 la crosta del bon pa, creixent com un embrió
 al si d'unes grans i pietoses entranyes.

*

M'alço de puntetes amb els ulls tancats
 per no veure què passa a l'altre costat
 de la tanca sé què m'hi atreu com un encís
 no pas perquè no ho pugui tocar tanco els ulls
 ans perquè em vull guardar un bocí de somni
 la totalitat del qual és fora de les meves parpelles

fins i tot en la fosca de la nit amb ulls oberts
 quan palparé la cortina de tenebra.

Fins i tot quan l'ull restarà obert i tindrà
 la fredor resplendent del vidre.

*

No és pas impaciència. No és impaciència
 el que empeny els anys l'un rere l'altre.
 Però una vegada, sobtadament, davant el mirall

aigües enfurides i vent tempestuós m'escometeren
 la cara pujaren els pous del record
 des de l'abisme dels anys
 i tot el que havia estat com d'un món inoblidat
 es dreçà més viu que mai a la meva cara
 llavors i en aquest moment com embolcallada d'un vent
 impacient que lligués amb fil escarlata
 l'enfilall dels anys.

*

Què és el que oblidó, els mots, la vera natura dels mots?
 No és ella la que s'ha allunyat de mi,
 se m'ha fet estranya i ja no em pertany?
 On és la casa? Si encara l'haig de construir,
 quins materials han estat aplegats?
 M'he llevat tard, unes reals o irreals teranyines
 m'han enxarxat en somni, era el dolç endropiment
 que m'impedia d'alliberar-me'n?
 No, tots els materials, òpal àgata ametista,
 em demanaven instantment
 de posar-los al cim i als fonaments
 tenia a l'abast de la mà
 la rutilant Corona que havia de posar
 al cim de la teulada, l'esplèndid edifici.

Però l'error de càlcul d'un petit bellugueig
 ho ha enderrocat tot i m'he trobat estès
 entre ruïnes.

Què és el que he oblidat, la màgia dels mots, llur vera natura
 feta per destruir, però jo, en somni, tanmateix, estava,
 no estava, a punt de bastir.

כמכוות היכר / Com el senyal d'una cremada

[1974]

*

Per més que te'n vulguis anar del teu país
 de la pàtria no en sortiràs pas per lluny que vagis
 ocells migradors et duran el salut dolorós
 d'un estiu abrusador en ple hivern desolat
 rosegat per la blancor
 i l'enyor s'estendrà per grans espais lligats
 amb fil d'acer invisible i fort
 que talla la carn i aboca en l'ànima un dolç verí

fet de vi antic ben guardat vessat en l'hora de tristor
 que sobre una terra metzinosa et serà amarg com el fel
 només et restarà l'últim record per desvetllar
 aquell sentit primordial que havies heretat però que no ha passat
 als teus fills per això tant se val que et saludin
 en l'antiga llengua o en la nova
 les dues et faran mal a l'orella
 sentint-les en terra estranya.

הכל הולך / Tot s'hi val

[1985]

*

Em cal trobar el sentit d'aquest moment
 omnipotent acabar
 quan comença l'eternitat desitjar
 l'ànima vull dir la vida o l'acabament
 de tot vull dir la fi que ja no té
 veu llevat de la bonior de la podridura
 fins que el darrer cuc em deixarà
 per manca d'aliment
 em cal copsar tot això finalment
 vull dir entendre-ho
 mentre encara em criden
 pel meu nom

i jo responc
 (amb la meva veu)

*

La fatiga dels materials ha arribat
 a un punt extrem
 estan cansats
 de córrer volent posar una vegada per totes

límit a la fi
per això aïrats neguitosos i rebels
continuen corrent
cap a l'infinit.
cap a l'infinit.

*

Faré un globus amb la meva pena
ple de colors que riuran al sol
ple de colors que ploraran amb la nuvolada
amb un esforç darrer l'engegaré
d'enmig de la negror del bosc
de l'estany adormit
amb un esforç darrer l'engegaré
despert i somiant
neguitós
tranquil
un globus teixit
de totes les penes
els portals de les cases
s'obriran l'un rere l'altre
i tothom que el veurà
dirà
segur que l'ha fet
un infant.

*

Moriré
senyor de mi
darrere meu
ni ròssec ni
vestit només
algun bromall
d'etern dolor
giravoltant
esfera endins
de la llum.